

**Den arktiska
sidenvägen
—Ett projekt av
Köken Ergun och
Sasha Azanova**

3 oktober 2024—12 januari 2025

Kin museum för samtidskonst—dáládáidaga dávvirvuorká
nykyaijan taitheen myseymmi—Museum of Contemporary Art

Torsdag 3 oktober

**16:00–18:00 Vernissage med samtal mellan konstnärerna
och Kins chef Maria Lind**

Lördag 5 oktober

13:00 Visning av konstnärerna

Plats: Konstverkstan

Den arktiska sidenvägen handlar om issmältningen i Arktis och jakten på nya transportleder mellan Kina och Europa. En av de många effekterna av den globala uppvärmningen är att isen minskar och då öppnar upp för en genväg för handel och andra transporter. Konstnärerna Köken Ergun och Sasha Azanova har tittat närmare på hur Kina utnyttjar situationen för att skapa en ny del av den ambitiösa infrastruktursatsningen Belt and Road Initiative som Xi Jinping tillkännagav 2013.

Belt and Road Initiative är ett omfattande nätverk av handelskorridorer med järnvägar, olje- och gasledningar, fartygslinjer, hamnar och militärbaser i mer än hundra länder. Den arktiska sidenvägen är tänkt att bli ett kortare och därmed billigare alternativ till den traditionella rutten från Kina via Malackasundet, Indiska oceanen och Suezkanalen till Europa. På så vis blir Polarregionen en ny strategisk frontlinje via hamnarna i Shanghai, Sabetta på Jamalhalvön där gas utvinns, Kirkenes och Rotterdam. En del av planen är att skapa en "arktisk korridor" genom att bygga en järnväg från Kirkenes till Rovaniemi där transporter sedan kan gå vidare via söderut.

Den första delen av Köken Erguns och Sasha Azanovas konstprojekt är en installation som består av två kartor och en video. De vertikala kartorna visar världen med nordpolen som utgångspunkt. Det ovanliga perspektivet understryker öst-västliga relationer och hamnarna på Den arktiska sidenvägen syns tydligt. Videon är en närstudie av hur en isbrytare kör igenom isen i norr. Installationen visas i Konstverkstan.

Köken Ergun genomför ett residens på Kin i september och oktober 2024.

Samtal med Köken Ergun och Sasha Azanova

Den Arktiska Sidenvägen är del av Kins mångåriga tematiska tråd den kritiska zonen som fokuserar på den intrikata relationen mellan människor, djur, växter, jordmateria och andra livsformer som existerar mellan jordens yta och atmosfärens slut. Termen “den kritiska zonen” myntades i början av 2000-talet av naturvetare för att benämna den mångfacetterade, ytnära miljö på vår planet där komplexa samspel reglerar den naturliga livsmiljön och avgör tillgången till livsviktiga resurser. I takt med en skenande klimatkris har geovetare, hydrologer, mikrobiologer och andra forskare lämnat tudelningen mellan natur och kultur bakom sig och i stället utvecklat en metod som bygger på kopplingar och samexistens mellan olika ämnesområden och metoder.

Maria Lind: Hur skulle ni beskriva ert projekt för någon som varken hört talas om er eller om den Arktiska sidenvägen?

Köken Ergun och Sasha Azanova: Vi är bildkonstnärer. Vi är båda filmskapare men arbetar även ibland med installationer. Det här är vårt första samarbete. Den Arktiska sidenvägen är en ny handelsväg mellan Kina och Europa som går genom Norra ishavet och stannar till vid hamnar i Ryssland och Norge. Den är ännu inte i bruk, men i och med den globala uppvärmningen förväntas isarna i Arktis att smälta markant—särskilt under somrarna—vilket kommer att göra det lättare för stora containerfartyg att köra genom dessa vatten. Det innebär ett mycket snabbare alternativ jämfört med den vanliga ruten över Indiska oceanen och genom Suezkanalen.

Om du till exempel köper en mobiltelefon online som tillverkats i Kina eller i något annat asiatiskt land kommer den att komma fram mycket snabbare om den färdas via den Arktiska sidenvägen. Dessutom innebär det lägre fraktkostnader, vilket minskar produktens

totala pris. Den ökade användningen av denna rutt kommer dock att innebära betydande mängder föroreningar i ett område som tidigare inte varit exponerat för mänsklig aktivitet.

Utöver detta kommer isen i Arktis aldrig att försvinna helt och hållet, så isbrytare kommer att behöva användas för att bana väg för containerfartygen. Vissa av dessa isbrytare drivs av kärnkraft, vilket ytterligare komplicerar det redan oroväckande miljöläget.

För att mobilen ska kunna hamna hos dig måste skeppet lasta av sina containrar antingen vid den norska hamnen Kirkenes (i Barentsregionen) eller vid andra europeiska hamnar som Rotterdam eller Hamburg. Rotterdam och Hamburg har omfattande järnvägsförbindelser med resten av Europa. Det har inte Kirkenes. Därför planerar Norge att bygga en ny järnväg från Kirkenes till Rovaniemi, som kommer att gå genom Sápmi. Troligtvis kommer detta att skapa miljömässiga och sociala problem.

ML: Varför är det viktigt att börja prata om den Arktiska sidenvägen nu?

KE och SA: Förr i tiden var Sidenvägen ett nätverk av handelsförbindelser som sträckte sig över Stilla havet och Atlanten. I hundratals år förde dessa rutter samman olika regioner och gjorde att de blev alltmer beroende av varandra. Sidenvägens förbindelser är ständigt aktuella i och med att de fortfarande påverkar människorna och deras livsuppehållen i dessa regioner.

Dagens ständiga sociopolitiska kriser i världen, utdragna militära konflikter och brådskande klimathot innebär att vi ständigt blir påmind om att förändringar på en annan plats ger eko på en annan. Att havsisarna håller på att smälta i båda polarregionerna betyder att det finns nya möjligheter till förbindelser och handel länder emellan.

2013 tillkännagavs Kinas president Xi Jinping en ny strategi för internationell infrastrukturutveckling, Belt and Road Initiative. Likt den historiska Sidenvägen är dess mål att skapa ett nytt nätverk av ekonomiska korridorer mellan Kina och Väst. Initiativet avser att utveckla globala infrastrukturprojekt såsom järnvägar, rörledningar, fartygslinjer, hamnar och militära baser. Dessa projekt ämnar stödja Kinas exportmarknad och främja dess ekonomiska tillväxt utomlands medan det inhemskt håller på att sakta ned. 2018 lade man till Arktis som en region av intresse för Kinas ambitiösa planer och det blev således en del av Belt and Road Initiative.

Genom vår konst vill vi ifrågasätta om det är värt att genomföra dessa nya planer samt vem det är som bör fatta besluten kring dem.

ML: Kan ni beskriva er forskningsprocess?

KE och SA: Det var när vi blev inbjudna till triennalen New Visions i Oslo 2023 som vi började samarbeta kring ett nytt projekt. Köken hade sedan tidigare ett intresse för den Arktiska sidenvägen på grund av sina projekt om de geopolitiska dimensionerna av Kinas globala expansion.

Sashas konstnärskap är inriktat på forskning om kalla klimat, i synnerhet om hur detta forskningsarbete kan vara känslomässigt belastande. Sedan 2020 har hon observerat hur klimatforskare hanterar de sammankopplade och ofta motsägelsefulla krav som finns inom yrket, med fokus på forskning om den tinande permafrosten i norska Arktis och norra Mongoliet.

Vårt samarbete inför New Visions-triennalen resulterade i ett konstverk som slog samman våra metoder. Vi började med att titta på kartor över den arktiska regionen. Då upptäckte vi arbetet av Professor Hao Xiaoguan från den kinesiska vetenskapsakademien

i Wuhan, som 2013 började producera kartor där polarregionerna utgör världens mittpunkt. Vi bestämde oss för att visa upp den tänkta rutten för den Arktiska sidenvägen på dessa kartor. Installationen består också av en kort video som visar en isbrytare som bryter sig genom isen. Videon har vi fått låna av en finsk fartygsingenjör som arbetar för isbrytartillverkaren Aker Arctic.

ML: Köken, hur relaterar detta arbete till dina tidigare projekt?

KE: Jag har forskat kring globala expansionsstrategier de senaste tio åren. Först undersökte jag Turkiets globala utbredning, vilket bland annat sker via ett nätverk av internationella turkiska skolor i över hundra länder. Efter att ha skapat en film om detta började jag titta på Kinas globala utvidgning. Det finns likheter mellan länderna, särskilt vad gäller deras användning av mjuk makt (*soft power*). Både Turkiet och Kina betonar utbildning och kultur som viktiga delar av sina expansionsstrategier. Turkiet har vad de kallar 'Turkish Olympics', där studenter från olika internationella turkiska skolor tävlar i turkisk poesi, sång och dans, först i sina egna länder och sedan i Turkiet för finalen. Kinas version av denna tävling kallas 'Chinese Bridge'. Här tävlar elever från Konfuciusinstitut i länder som Sverige, Australien, Kirgizistan och Etiopien i kinesisk poesi, opera och kampsport. Vinnarna i de nationella tävlingarna åker sedan till Beijing för en final som visas på TV.

Pandemin bröt ut medan jag höll på att arbeta med en film om Chinese Bridge-tävlingarna och jag kunde inte spela in den. Jag valde i stället att samarbeta med en indonesisk animationskonstnär för att skapa en animerad dokumentär om ämnet. Under arbetets gång skiftade jag fokus till mineralutvinning i länder som arbetar med Kina för landets elfordonsindustri. Nickelutvinning i Indonesien och koboltutvinning i Demokratiska Republiken Kongo är några exempel. Huvudkaraktärerna i min film är nickel- och

koboltdamm. Båda ämnena har försatts i exil från sin planet jorden av giriga människor som vill ha mer energi och mer utveckling. Denna forskning ledde mig eventuellt till Kiruna, där man utvinner järnmalm av liknande anledningar.

ML: Vad är projektets nästa steg?

KE och SA: Vi vill fortsätta att allmänt undersöka hur expansionen av infrastrukturen i Barentsregionen kommer att påverka lokala och globala samhällen. Nästa planerade steg i vårt projektsamarbete är att filma och spela in ljud på plats i Arktisregionen.

Ett potentiellt fokus är staden Kirkenes. Medan vi studerade detta hittade vi förslag på att utvidga hamnen där för att göra den till en betydande hamn för den Arktiska sidenvägen. Kirkenes verkar vara en intressant plats att studera då det är en liten stad som befinner sig i en geopolitisk brännpunkt nära den ryska gränsen. Vi är intresserade av att förstå hur sådana förändringar kan komma att påverka invånarnas liv. Skulle det skapa fler jobb, attrahera fler nationella och internationella investeringar, få det lokala samhället att hamna i en svår position, eller äntligen ge staden den uppmärksamhet den förtjänar?

Ytterligare en viktig faktor är kriget i Ukraina. Traditionellt sett har Kirkenes haft nära relationer till närliggande ryska samhällen. Dock verkar kriget ha skapat spänningar, både lokalt och internationellt. Man börjar ifrågasätta hur det kan komma att påverka planerna för den Arktiska sidenvägen och om det skulle försena försöken till expansion i Arktis.

Köken Ergun (född 1976, Istanbul) är konstnär och filmskapare med bakgrund i scenkonsten. Hans filmer handlar ofta om samhällen som folk i allmänhet inte känner till, samt vikten av ritualer inom dessa grupper. Vanligtvis tillbringar Ergun mycket tid tillsammans med de han ska filma innan han börjar spela in. Projekten präglas av en lång forskningsperiod där samarbeten med etnografer, historiker och sociologer ingår som en förlängning av hans konstnärskap. Hans arbeten har visats internationellt på institutioner som Documenta 14, Paristriennalen, Jakartabiennalen (2015 och 2021), Kathmandutriennalen, Sydneybiennalen, Martin Gropius Bau, SALT, Garage Moscow, Para-Site Hong Kong, KIASMA, Casino Luxembourg och Kunsthalle Winterthur. Han har tillägnats flera priser för sina filmer vid filmfestivaler, bland annat Tiger Award för bästa kortfilm på Rotterdam Film Festival och Special Mention Prize på 2013 Berlinale. Erguns arbeten finns i offentliga samlingar på Centre George Pompidou, Greek National Museum of Contemporary Art, Stadtmuseum Berlin, Australian War Memorial och Kadist Foundation.

Sasha Azanova (född 1985 i Jekaterinenburg, numera bosatt i Bergen) använder film, fotografi och text för att bygga semi-fiktiva narrativ. Genom dessa narrativ utforskar Azanova koncepten samhörighet och tillhörighet bland dem som är verksamma i klimatvetenskap, främst i norra Norge. Azanova har en masterexamen i fri konst från Kunstakademiet—Institut for samtidskunst vid Universitetet i Bergen, Norge (2020-2022). Hon har tidigare ställt ut på bland annat Bokboden (Bergen, 2016), Rom8 (del av Borealisfestivalen för experimentell musik, Bergen, 2017), CLB (Berlin, 2017), Prøverommet (Bergen, 2016 och 2020), Bergen Kjøtt (Bergen, 2021), Bergen Kunsthall (Bergen, 2022) och Henie Onstad Kunstsenter (Oslo, 2023).

Kolofon

Kin museum för samtidskonst, Kristallen stadshuset
Stadshustorget 1, 98130 Kiruna

Personal

Agneta Andersson, förmedling
Emma Pettersson Juntti, producent, koordinator, förmedling
Ilnur Mustafin, tekniker
Judith Schwarzbart, biträdande chef
Maija Melchakova, administration
Maria Lind, chef
Märta Öringe, samling, förmedling
Paulina Sokolow, kommunikation
Rickard Nutti, ekonomi
Carola Kalla, praktikant
Museivärdar: Lena Rydström, Lloyd Jarlemyr, Ida-Maria Svonni,
Viveka Englander, Tova Söderberg, Alla Belova, Emma Dettle
och Ivar Vrijman
Grafik: Marina Sergeeva

Kins visuella dialekt har utvecklats av konstnärerna Inga-Wiktoria
Påve och Fredrik Prost i samarbete med formgivarna Johanna
Lewengard och Benedetta Crippa.

Den arktiska sidenvägen—Ett projekt av Köken Ergun
och Sasha Azanova
3 oktober 2024—12 januari 2025

Kin museum för samtidskonst är Norrbottens länskonstmuseum.
Huvudmän för museet, som öppnade 2018, är Region Norrbotten
och Kiruna kommun.

